REGERINGSKANSLIET

Remiss

2012-07-05 S2012/9058/FS

Socialdepartementet

Enheten för folkhälsa och sjukvård
Henrik Moberg
Telefon 072-231 36 68

STOCKHOLMS STAD
Kommunstyrelsen
Registraturet
Ink. 2012 -07- 12
Dnr: 001-1132/2012
Till: RVII

Remiss av betänkandet SOU 2012:42, Bättre behörighetskontroll

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän (JO)
2. Riksrevisionen
3. Svea Hovrätt
4. Kammarrätten i Sundsvall
5. Justitiekanslern (JK)
6. Kommerskollegium
7. Försäkringskassan
8. Transportstyrelsen
9. Socialstyrelsen
10. Läkemedelsverket
11. Tandvårds-och läkemedelsförmånsverket
12. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)
13. Smittskyddsinstitutet
14. Diskrimineringsombudsmannen
15. Barnombudsmannen
16. Datainspektionen
17. Inspektionen för socialförsäkringen
18. Statskontoret
19. Vinnova
20. Statens medicinsk-etiska råd
21. Apoteket AB
22. Apotekens Service Aktiebolag
23. Sveriges Kommuner och landsting
24. Inera AB
25. Center för e-Hälsa i samverkan (CeHis)
26. Stockholms läns landsting
27. Skåne läns landsting
28. Västra Götalands läns landsting
29. Norrbottens läns landsting

Postadress 103 33 Stockholm
Besöksadress Fredsgatan 8
Telefonväxel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 91
E-post: registrator@social.ministry.se

30. Hallands läns landsting
31. Värmlands läns landsting
32. Karolinska Universitetssjukhuset
33. Sahlgrenska universitetssjukhuset
34. Norrlands universitetssjukhus
35. Akademiska sjukhuset
36. Universitetssjukhuset i Linköping
37. Universitetssjukhuset i Örebro
38. Skånes Universitetssjukhus
39. Stockholms kommun
40. Uppsala kommun
41. Umeå kommun
42. Malmö kommun
43. Gävle kommun
44. Sundsvalls kommun
45. Norrköpings kommun
46. Halmstads kommun
47. Karlstads kommun
48. Göteborgs kommun
49. Nacka kommun
50. Solna kommun
51. Eskilstuna kommun
52. Hässleholms kommun
53. Skövde kommun
54. Västerås kommun
55. Falun kommun
56. Kiruna kommun
57. Hudiksvalls kommun
58. Växjö kommun
59. Gotlands kommun
60. Norrtälje kommun
61. Skellefteå kommun
62. Helsingborgs kommun
63. Jönköpings kommun
64. Famna
65. Aleris
66. Vårdföretagarna
67. Attendo
68. Capio
69. Praktikertjänst
70. Carema
71. Cancerfonden – Riksföreningen mot Cancer
72. Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO)
73. Pensionärernas Riksförbund (PRO)
74. Reumatikerförbundet
75. Svenska Diabetesförbundet
76. Sveriges läkarförbund
77. Vårdförbundet
78. Svensk Sjuksköterskeförening

79. Sveriges Apoteksförening
80. Svenska läkaresällskapet
81. Sveriges Farmacevtförbund
82. Farmaciförbundet
83. Förbundet för akademiker inom hälsa, kommunikation och förvaltning (SRAT)
84. Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter
85. Barnmorskeförbundet
86. Biomedicinska analytikerföreningen
87. Dietisternas riksförbund
88. Legitimerade kiropraktorers riksorganisation
89. Det kreativa facket, DIK (logopeder)
90. Svenska naprapatförbundet
91. Optikerförbundet
92. Sveriges ortopedingenjörers förening
93. Sveriges psykologförbund
94. Yrkesföreningen för legitimerade psykoterapeuter, Akademikerförbundet SSR
95. Svensk förening för röntgensjuksköterskor
96. Legitimerade sjukgymnasters riksförbund
97. Svenska sjukhusfysikerförbundet
98. Sveriges tandhygienistförening
99. Sveriges tandläkarförbund
100. MAS-föreningen
101. Privattandläkarna
102. Kommunal
103. Vision
104. Apoteket Hjärtat
105. Kronans droghandel
106. Doc Morris

Regeringskansliet uppdrog den 15 december 2011 åt Lena Lundgren att utreda och lämna förslag till en förbättrad tillgång till personuppgifter inom och mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten m.m. Delbetänkandet om registret över hälso- och sjukvårdspersonal (HOSP-registret), Bättre behörighetskontroll (SOU 2012:42) överlämnades den 31 maj 2012.

Mot denna bakgrund inbjuds Ni att lämna synpunkter på förslagen i betänkandet. Regeringskansliet är intresserat av att få synpunkter på genomförbarheten av förslagen i olika tidsperspektiv. Regeringskansliet önskar också få synpunkter på förslagets för- och nackdelar utifrån andra eventuella perspektiv. Vidare är Regeringskansliet intresserat av en rimlighetsbedömning samt en belysning av konsekvenserna av ett genomförande av förslaget. **Myndigheter under regeringen** är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att

redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Frågor och synpunkter under remisstiden tas emot av Henrik Moberg, tel. 072-231 36 68.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens publikation om att svara på remisser. Publikationen kan beställas från Regeringskansliet, Information Rosenbad, 103 33 Stockholm eller hämtas från nätet: www.regeringen.se

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 31 oktober 2012. Vi ser helst att ni endast skickar dem i elektronisk form och då både i wordformat och pdf-format. Remissvaren ska skickas till följande e-postadresser: **registrator@social.ministry.se** samt **s.fs@social.ministry.se**

Lovisa Strömberg
Ämnesråd

Bättre behörighetskontroll

Ändringar i förordningen (2006:196) om register över hälso- och sjukvårdspersonal

Delbetänkande av Utredningen om rätt information i vård och omsorg

Stockholm 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR
SOU 2012:42

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
http://www.regeringen.se/remiss

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2012

ISBN 978-91-38-23750-2
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Socialdepartementet Göran Hägglund

Vid regeringssammanträde den 15 december 2011 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag till en mer sammanhållen och ändamålsenlig informationshantering inom och mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2013. Utredaren fick även ett deluppdrag bestående i att analysera förutsättningarna för att på internet eller genom elektronisk direktåtkomst öka tillgängligheten till vissa personuppgifter i Socialstyrelsens register över hälso- och sjukvårdspersonal (HOSP-registret).

Till särskilt utredare förordnades hälso- och sjukvårdsdirektören Lena Lundgren.

Genom beslut i tilläggsdirektiv vid regeringssammanträde den 29 mars 2012 beslutade regeringen att deluppdraget angående HOSP-registret ska redovisas senast den 31 maj 2012. Deluppdraget redovisas i föreliggande delbetänkande.

Att som sakkunniga bistå utredningen förordnades den 12 mars 2012 kanslirådet Rickard Broddvall, rättssakkunnige Maria Arnell, analyschefen Anders Ekholm, ämnesrådet Gert Knutsson, kanslirådet Jimmy Järvenpää och departementssekreteraren Maria Wästfelt. Att som experter bistå utredningen förordnades samma dag medicinskt ansvariga sjuksköterskan Eva Backlund, biträdande landstingsdirektören och utvecklingschefen Mats Brännström, juristen Febe Westberg, verksamhetschefen Mats Brådman, handläggaren Annica Blomsten, överläkaren Mikael Rolfs, tillsynschefen Erik Janzon, verksjuristen Tora Nissen och socialdirektören Karl Gudmundsson.

Som huvudsekreterare i utredningen anställdes fr.o.m. den 6 februari 2012 juristen Patrik Sundström. Som sekreterare i utredningen anställdes fr.o.m. den 13 februari 2012 juristen Maria

Jacobsson. Som sekreterare på halvtid i utredningen anställdes fr.o.m. 1 april 2012 rådmannen Eva Karlsson Helghe och fr.o.m. 23 april 2012 läkaren Inger Nordin Olsson. Det är de två förstnämnda som har arbetat med detta delbetänkande.

Utredningen har antagit namnet Utredningen om rätt information i vård och omsorg.

Utredningen får härmed överlämna delbetänkandet Bättre behörighetskontroll (SOU 2012:42).

Stockholm den 31 maj 2012

Lena Lundgren

/Maria Jacobsson
Patrik Sundström

Innehåll

Sammanfattning **9**

Författningsförslag **13**

1 Ansvaret för en god och säker vård **21**

1.1 Vårdgivarens ansvar 21
1.1.1 Vårdgivarregistret 22

1.2 Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar 22
1.2.1 Behörighetskrav på viss hälso- och sjukvårdspersonal 23

1.3 Patientens delaktighet 24

2 Krav på särskild kompetens för säker vård **27**

2.1 Syftet med krav på legitimation för vissa yrkesutövare inom hälso- och sjukvården 27

2.2 Behörighet till vissa anställningar inom hälso- och sjukvården och tandvården 29

2.3 Behörighetens internationella utsträckning 30

2.4 Socialstyrelsens tillsyn över legitimerade yrkesutövare 30

3 Socialstyrelsens register över hälso- och sjukvårdspersonal **33**

3.1 HOSP-registret 33

3.2 Tillgång till uppgifter ur registret 34

3.3 Sekretessreglering för uppgifter i HOSP-registret 36

4 Tillgång till uppgifter om behörig hälso- och sjukvårdspersonal i Norden m.m. 41

4.1 Sverige 41

4.2 Finland 41

4.3 Norge 42

4.4 Danmark 43

4.5 Island 43

4.6 Exempel utanför Norden 43

4.7 Sammanfattning 44

5 Behov av ökad tillgänglighet till uppgifter om behörig hälso- och sjukvårdspersonal 45

5.1 Framfört behov av ett publikt register över legitimerade yrkesutövare inom hälso- och sjukvården 45

5.2 Framfört behov av direktåtkomst för HSA-katalogen 46
5.2.1 Framfört behov av registrering av personer som saknar svenskt personnummer. 48

5.3 Framfört behov av direktåtkomst för behörighetskontroll av intyg 48

6 Våra överväganden och förslag 51

6.1 Behovet av ökad tillgänglighet till uppgifter 51
6.1.1 Elektroniskt utlämnande av personuppgifter 52
6.1.2 Sekretessreglering för uppgifter i HOSP-registret 53

6.2 Behovet av ett publik register 54
6.2.1 Ökad tillgänglighet för allmänheten 55
6.2.2 Ökad tillgänglighet för tillsynsmyndigheter och vårdgivare utanför Sverige 64
6.2.3 Effektivare handläggning 66

6.3 Behovet av direktåtkomst för vissa aktörer 66

6.3.1 Direktåtkomst för vårdgivare ... 66
6.3.2 Direktåtkomst för Apotekens Service AB ... 72
6.3.3 Direktåtkomst för Transportstyrelsen ... 74
6.3.4 Ansvar för behörighetsstyrning vid direktåtkomst ... 76

6.4 Undantag från sekretess och sekretessbrytande bestämmelser ... 77

6.5 Förslag om ändringar i befintlig förordning m.m. ... 80

7 Konsekvenser av våra förslag ... 83

7.1 Berörda av regleringen ... 83

7.2 Ekonomiska konsekvenser ... 84

7.3 Konsekvenser för små företags villkor ... 85

7.4 Andra konsekvenser ... 86

Bilagor

Bilaga 1 Kommittédirektiv 2011:111 ... 87

Bilaga 2 Tilläggsdirektiv 2012:23 ... 105

Sammanfattning

Inledning

Legitimation för yrke inom hälso- och sjukvården är förbehållen sådana yrkesgrupper som har kvalificerade arbetsuppgifter och ett särskilt ansvar för patienternas säkerhet i vården. Socialstyrelsen är ansvarig för ett register (HOSP-registret) över dessa yrkesutövare.

Efterfrågan till uppgifter ur registret kommer från flera olika intressenter. Det grundläggande syftet med att hämta in uppgifter om hälso- och sjukvårdspersonalens behörighet är gemensamt; att på olika sätt trygga patientens säkerhet.

Uppgifterna i registret används regelbundet bl.a. av vårdgivare för att kontrollera yrkesutövares behörighet i samband med tjänstetillsättning eller för att säkerställa att behörigheter till elektronisk åtkomst till patientinformation ges till rätt personer i rätt omfattning och vid rätt tidpunkt. Varje dag sker även stora utlämnanden till Apotekens Service AB, bl.a. för att bolaget alltid ska ha helt aktuella uppgifter över behöriga förskrivare av läkemedel. Det är en förutsättning för att Apotekens Service AB ska kunna möjliggöra för öppenvårdsapoteken att kontrollera om recept är utfärdade av behöriga förskrivare. För att försäkra sig om att synintyg är utfärdade av behörig yrkesutövare använder även Transportstyrelsen regelbundet uppgifter om legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Även allmänheten vänder sig dagligen till Socialstyrelsen för att ta reda på om enskilda yrkesutövare är legitimerade eller vilken specialitet yrkesutövaren har m.m. Socialstyrelsen lämnar också ut uppgifter om enskilda yrkesutövares behörighet till utländska vårdgivare och tillsynsmyndigheter.

Nuvarande reglering i förordningen (2006:196) om register över hälso- och sjukvårdspersonal ger Socialstyrelsen möjligheter att lämna ut efterfrågade uppgifter antingen manuellt eller på medium

för automatiserad behandling, t.ex. via CD-skiva eller filöverföring. Förordningen medger emellertid inte att uppgifter publiceras på internet eller att vissa aktörer ges möjlighet att själv ta del av uppgifter genom s.k. direktåtkomst.

Våra förslag innebär att Socialstyrelsen får möjligheter att göra information om de legitimerade i registret mer tillgänglig än vad som är fallet i dag. Av hänsyn till de registrerades behov av skydd för den personliga integriteten vore det emellertid olämpligt att göra det fullständiga registerinnehållet helt publikt genom t.ex. publicering på internet. Förslagen är därför anpassade efter olika aktörers behov av information och även i övrigt utformade på ett sådant sätt att de registrerades personliga integritet inte kränks.

Förslag till direktåtkomst för allmänheten

Vi anser att det ska vara lätt för patienter och närstående att ta reda på om den yrkesutövare som de möter i vården har rätt formell kompetens för sitt arbete, d.v.s. är legitimerad. Detta ligger i linje med den förstärkning av individens delaktighet och inflytande i sin hälsosituation som eftersträvas. Information är av avgörande betydelse för patientens möjlighet att utöva sitt självbestämmande och vara delaktig i vården. Såväl reglerna om krav på viss behörighet för hälso- och sjukvårdspersonal som möjligheten att återkalla denna har tillkommit till skydd för patienten.

Efter att ha vägt nyttan av att göra uppgifterna mer tillgängliga mot den risk för intrång i den personliga integriteten som en ökad tillgänglighet innebär för de registrerade föreslår vi att Socialstyrelsen ska få erbjuda allmänheten direktåtkomst till ett begränsat antal uppgifter i registret. Socialstyrelsen får göra uppgifter om namn, födelseår, yrke, specialitet samt datum för utfärdande av legitimation respektive bevis om specialistkompetens tillgängliga genom till exempel internetpublicering. Vårt förslag innebär dock att ett sådant publikt register inte får innehålla uppgifter om registrerade yrkesutövare som är föremål för beslut om prövotid, begränsad eller indragen förskrivningsrätt eller återkallad legitimation. Samtliga som innehar en legitimation kommer därmed inte att återfinnas i det publika registret. Uppgifter om sådana yrkesutövare finns förstås kvar i registret och kan precis som i dag begäras ut hos Socialstyrelsen, som kan göra ett utlämnande.

Förslaget innebär att uppgifterna i HOSP-registret blir tillgängliga på liknande sätt som i de övriga nordiska länderna och att den som söker information får reda på att yrkesutövaren är legitimerad och inte föremål för behörighetsinskränkning eller prövotid. Utländska aktörer får därmed möjlighet att själv kontrollera identitet och behörighet på i stort sett samtliga registrerade yrkesutövare.

Förslag till direktåtkomst för vårdgivare

Vårdgivaren har ansvaret för att det finns rätt kompetens i verksamheten. Det är nödvändigt att arbetsgivare (vårdgivare) lätt kan kontrollera yrkesutövarens kompetens och behörighet; både i samband med rekrytering och under löpande anställning för att kunna säkerställa att den anställde är behörig att utöva sina arbetsuppgifter och ta del av integritetskänsliga patientuppgifter.

Vi föreslår därför att Socialstyrelsen ska få erbjuda vårdgivare direktåtkomst till i princip samtliga uppgifter i registret. Förslaget ger vårdgivare möjlighet att själva direkt mot registret kontrollera enskilda yrkesutövares behörighet, men även att på en mer infrastrukturell systemnivå kontinuerligt uppdatera personalens uppgifter och status i HSA-katalogen. Katalogtjänsten HSA innehåller kvalitetssäkrade uppgifter om enheter, funktioner och personer i Sveriges kommuner och landsting samt hos privata vårdgivare. Förslaget öppnar upp för olika typer av direktåtkomst. Vårdgivare kan exempelvis erbjudas åtkomst för att direkt ta del av enstaka uppgifter i registret eller erbjudas åtkomst som ger vårdgivare möjlighet att skapa en systemlösning som gör att uppgifterna i HSA-katalogen hålls uppdaterade, t.ex. genom Inera AB:s försorg.

Förslag till direktåtkomst för Apotekens Service AB

För att få expediera ett läkemedelsrecept måste expedierande personal på apoteken veta om det är en behörig förskrivare som utfärdat receptet. Det är viktigt både för patientsäkerheten och för polisiära och samhällsekonomiska aspekter att enbart korrekt förskrivna läkemedel expedieras. För detta syfte lämnar Socialstyrelsen i dag regelbundet ut uppgifter ur HOSP-registret till Apotekens Service AB.

För att stärka patientsäkerheten, möjliggöra ett säkrare utlämnande och även höja kvaliteten på uppgifterna som hanteras föreslår vi att även Apotekens Service AB får ha tillgång till vissa uppgifter ur HOSP-registret genom direktåtkomst. Eftersom det redan i dag sker en väldigt omfattande manuell hantering och utlämnande på medium för automatiserad behandling bedömer vi att förslaget inte innebär ökade risker för intrång i de registrerades personliga integritet. Om den manuella hanteringen och ADB-utlämnandet minskar kan det snarare leda till en ännu säkrare hantering av uppgifterna, som även gagnar de registrerades behov av integritetsskydd.

Förslag till direktåtkomst för Transportstyrelsen

Befogenheten att utfärda olika intyg och utlåtanden är exempel på en sådan befogenhet som kan vara knuten till legitimationen att utöva ett yrke inom hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen lämnar regelbundet ut uppgifter till Transportstyrelsen i syfte att kontrollera att den som utfärdat ett synintyg för körkort är legitimerad optiker. Enligt Transportstyrelsen hanteras omkring 270 000 synintyg per år.

För att möjliggöra ett säkrare utlämnande och även höja kvaliteten på uppgifterna som ligger till grund för behörighetskontroll av intyg föreslår vi att Transportstyrelsen får ha direktåtkomst till vissa uppgifter ur HOSP-registret för att göra denna kontroll. För Transportsstyrelsens del innebär det att direktåtkomst endast kan komma ifråga för de legitimerade yrkesgrupper som utfärdar de intyg myndigheten har till uppgift att hantera.

Ikraftträdande

De ändringar av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och förordningen (2006:196) om register över hälso- och sjukvårdspersonal som vi föreslår ska träda ikraft den 1 januari 2013.

Författningsförslag

1 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

att det i lagen ska införas en ny paragraf, 22 kap. 3 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 b § *Sekretessen enligt 1 § 1 hindrar inte att uppgifter om enskilda lämnas ut genom direktåtkomst enligt vad som föreskrivs i 6 b – d §§ förordningen (2006:196) om register över hälso- och sjukvårdspersonal.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.